12.5.2026

Valtiovarainvaliokunta

Julkisen talouden suunnitelma vuosille 2027–2030: Tuottavuus- ja toimintamenosäästöjen sekä valtionavustussäästöjen tilanne

Valtiovarainvaliokunta on pyytänyt valtiovarainministeriöltä kirjallista asiantuntijalausuntoa teemalla tuottavuus- ja toimintamenosäästöjen sekä valtionavustussäästöjen tilanne. Lausuntopyyntö liittyy vuosien 2027–2030 julkisen talouden suunnitelman käsittelyyn.

Tuottavuus- ja toimintamenosäästöt

Hallitusohjelmassa päätetyllä tuottavuusohjelmalla tavoitellaan noin 240 milj. euron toimintamenosäästöä vuoden 2027 tasolla. Lisäksi hallitus päätti kevään 2024 kehysriihen yhteydessä vähentää toimintamenoja vuosittain noin 150 milj. eurolla pysyvästi vuodesta 2025 alkaen. Kokonaisuuteen on tullut joitakin muutoksia, mutta tuottavuusohjelman vaikutukset toteutuvat lähes täysimääräisesti.

Hallitus päätti kevään 2025 kehysriihen yhteydessä osana kasvutoimien rahoitusta kohdistaa valtionhallinnon toimintamenoihin 130 milj. euron vuosittaisen lisäsäästön edellä kuvatun lisäksi vuodesta 2026 alkaen. Säästöt on kohdennettu pääosin virastojen toimintamenomomenteille.

Syksyn 2025 budjettiriihen yhteydessä hallitus päätti lisäsopeutusten kokonaisuudesta, joka sisälsi 25 milj. euron suuruisen lisäsäästön toimintamenoihin vuodesta 2027 alkaen. Kevään 2026 kehysriihessä hallitus päätti edelleen 48 milj. euron vuosittaisesta lisäsäästöstä. Molemmat lisäsäästöt on jaettu hallinnonaloille niiden toimintamenojen suhteessa ja huomioiden eri säästötavoitteet. Lisäksi OM:lle ei kohdennettu lainkaan osuutta 48 milj. euron säästöstä vaan vastaava säästö jaettiin hallinnonaloille SM, LVM ja STM. Säästöt kohdennetaan momenteille vuoden 2027 talousarvioesityksen valmistelun yhteydessä ministeriöiden ehdotusten perusteella.

Kevään 2026 kehysriihessä hallitus päätti myös asteittain kasvavan (0,25 / 0,5 / 0,75 / 1 %) tuottavuuteen perustuvan vähennyksen käyttöönotosta. Joidenkin hallinnonalojen (OM, SM, PLM ja VM) säästöjä on huojennettu ja vastaava säästö on jaettu muille hallinnonaloille. Vähennys lasketaan työvoimakustannusten perusteella, ja se koskee virastojen lisäksi Kelaa, Metsähallitusta, Työterveyslaitosta ja Metsäkeskusta. Vähennys alentaa

budjettitalouden määrärahoja yhteensä vajaalla 12 milj. eurolla vuonna 2027 ja vaikutus nousee 118 milj. euroon vuoden 2030 tasolla. Tuottavuuteen perustuva vähennys on jo jaettu momenteille.

Taulukossa 1 on kuvattu vaalikaudella päätetyt toimintamenosäästöt pääluokittain. Säästöt on ilmaistu taulukossa suhteessa kevään 2023 tekniseen julkisen talouden suunnitelmaan. Näin ollen luvut kuvaavat kuluvalla vaalikaudella päätettyjen säästöjen kokonaismäärää. Taulukossa on vertailun vuoksi myös toimintamenojen määrä vuoden 2026 varsinaisessa talousarviossa. Vuoden 2026 määrärahataso sisältää jo osan vaalikauden säästöistä. Osassa pääluokkia säästöjä on kohdennettu myös muille kuin varsinaisille virastojen toimintamenomomenteille.

Taulukko 1. Vaalikaudella päätetyt toimintamenosäästöt pääluokittain vuosina 2027–2030 sekä toimintamenojen määrärahat vuoden 2026 varsinaisessa talousarviossa, 1000 euroa

Toimintamenot, TA 2026		2027	2028	2029	2030
Eduskunta	122 830	-4 414	-4 414	-4 414	-4 414
Tasavallan presidentin kanslia	11 985	-570	-611	-672	-751
Valtioneuvoston kanslia	179 217	-23 108	-23 595	-24 337	-25 294
Ulkoministeriö	267 267	-17 521	-18 249	-19 356	-20 785
Oikeusministeriö	1 028 933	-35 017	-38 818	-43 054	-48 597
Sisäministeriö	1 629 096	-49 148	-52 938	-58 662	-66 169
Puolustusministeriö	2 642 625	-52 328	-55 853	-61 178	-68 164
Valtiovarainministeriö	1 020 086	-124 644	-128 921	-135 423	-143 831
Opetus- ja kulttuuriministeriö	275 291	-33 726	-34 590	-35 905	-37 600
Maa- ja metsätalousministeriö	244 324	-29 608	-30 749	-32 484	-34 725
Liikenne- ja viestintäministeriö	211 420	-37 927	-38 854	-40 262	-42 081
Työ- ja elinkeinoministeriö	433 664	-53 458	-55 553	-58 738	-62 850
Sosiaali- ja terveysministeriö	680 729	-59 024	-61 457	-65 153	-69 947
Ympäristöministeriö	121 369	-11 129	-11 604	-12 326	-13 260
Yhteensä virastojen toimintamenomomentit [1)]	**8 868 836**	**-531 622**	**-556 206**	**-591 964**	**-638 468**
Muille kulutus- ja siirtomenomomenteille kohdistetut säästöt		**-47 691**	**-46 691**	**-46 691**	**-46 691**
Tasavallan presidentin kanslia		-150	-150	-150	-150
Ulkoministeriö		-3 600	-3 600	-3 600	-3 600
Oikeusministeriö		-7 000	-6 000	-6 000	-6 000
Sisäministeriö		-364	-364	-364	-364
Puolustusministeriö		-16 000	-16 000	-16 000	-16 000
Valtiovarainministeriö		-8 100	-8 100	-8 100	-8 100
Opetus- ja kulttuuriministeriö		-1 800	-1 800	-1 800	-1 800
Maa- ja metsätalousministeriö		-380	-380	-380	-380
Sosiaali- ja terveysministeriö		-7 907	-7 907	-7 907	-7 907
Ympäristöministeriö		-2 390	-2 390	-2 390	-2 390
Uudelleenkohdennukset valtionavustuksiin		**-13 581**	**-13 715**	**-13 919**	**-14 185**
Ulkoministeriö		-500	-500	-500	-500
Oikeusministeriö		-465	-465	-465	-465
Opetus- ja kulttuuriministeriö		-3 572	-3 572	-3 572	-3 572
Maa- ja metsätalousministeriö		-6 358	-6 492	-6 696	-6 962
Työ- ja elinkeinoministeriö		-2 058	-2 058	-2 058	-2 058
Sosiaali- ja terveysministeriö		-228	-228	-228	-228
Ympäristöministeriö		-400	-400	-400	-400
Yhteensä		**-592 894**	**-616 612**	**-652 574**	**-699 344**

[1)]Sisältää varsinaisten toimintamenomomenttien lisäksi seuraavat momentit, joille on kohdistettu toimintamenosäästöjä: 29.10.20 Perusopetuksen, varhaiskasvatuksen ja vapaan sivistystyön yhteiset menot, 30.64.50 Metsähallituksen erääät julkiset hallintotehtävät, 33.03.50 Valtionosuus Työterveyslaitoksen toimintaan, 33.10.60 Kansaneläkelaitoksen sosiaaliturvarahastojen toimintakulut sekä 35.10.52 Metsähallituksen julkiset hallintotehtävät.

Taulukossa 2 on esitetty pääluokittaiset säästösummat 25 milj. euron ja 48 milj. euron sekä tuottavuuteen perustuvan vähennyksen osalta.

Taulukko 2. Keväällä 2026 pääluokittain kohdennetut säästökokonaisuudet, 1000 euroa

1000 euroa	2027	2028	2029	2030
TP	**-20**	**-61**	**-122**	**-201**
-Aiemmin päätetty toimintamenosäästö (25 m€)	0	0	0	0
-Uusi toimintamenosäästö (48,1m€)	0	0	0	0
-Tuottavuusperusteinen vähennys	-20	-61	-122	-201
VNK	**-2 508**	**-2 995**	**-3 736**	**-4 694**
-Aiemmin päätetty toimintamenosäästö (25 m€)	-774	-774	-774	-774
-Uusi toimintamenosäästö (48,1m€)	-1 489	-1 489	-1 489	-1 489
-Tuottavuusperusteinen vähennys	-245	-732	-1 473	-2 431
UM	**-4 281**	**-5 009**	**-6 116**	**-7 545**
-Aiemmin päätetty toimintamenosäästö (25 m€)	-1 339	-1 339	-1 339	-1 339
-Uusi toimintamenosäästö (48,1m€)	-2 577	-2 577	-2 577	-2 577
-Tuottavuusperusteinen vähennys	-365	-1 093	-2 200	-3 629
OM	**-3 982**	**-6 783**	**-11 019**	**-16 562**
-Aiemmin päätetty toimintamenosäästö (25 m€)	-2 579	-2 579	-2 579	-2 579
-Uusi toimintamenosäästö (48,1m€)	0	0	0	0
-Tuottavuusperusteinen vähennys	-1 403	-4 204	-8 440	-13 983
SM	**-13 153**	**-16 941**	**-22 665**	**-30 174**
-Aiemmin päätetty toimintamenosäästö (25 m€)	-3 283	-3 283	-3 283	-3 283
-Uusi toimintamenosäästö (48,1m€)	-7 972	-7 972	-7 972	-7 972
-Tuottavuus	-1 898	-5 686	-11 410	-18 919
PLM	**-18 730**	**-22 254**	**-27 579**	**-34 565**
-Aiemmin päätetty toimintamenosäästö (25 m€)	-5 801	-5 801	-5 801	-5 801
-Uusi toimintamenosäästö (48,1m€)	-11 163	-11 163	-11 163	-11 163
-Tuottavuusperusteinen vähennys	-1 766	-5 290	-10 615	-17 601
VM	**-14 895**	**-19 172**	**-25 672**	**-34 083**
-Aiemmin päätetty toimintamenosäästö (25 m€)	-4 360	-4 360	-4 360	-4 360
-Uusi toimintamenosäästö (48,1m€)	-8 390	-8 390	-8 390	-8 390
-Tuottavuusperusteinen vähennys	-2 145	-6 422	-12 922	-21 333
OKM	**-2 822**	**-3 686**	**-5 001**	**-6 697**
-Aiemmin päätetty toimintamenosäästö (25 m€)	-817	-817	-817	-817
-Uusi toimintamenosäästö (48,1m€)	-1 572	-1 572	-1 572	-1 572
-Tuottavuusperusteinen vähennys	-433	-1 297	-2 612	-4 308
MMM	**-4 070**	**-5 194**	**-6 903**	**-9 110**
-Aiemmin päätetty toimintamenosäästö (25 m€)	-1 199	-1 199	-1 199	-1 199
-Uusi toimintamenosäästö (48,1m€)	-2 307	-2 307	-2 307	-2 307
-Tuottavuus	-564	-1 688	-3 397	-5 604
LVM	**-5 327**	**-6 253**	**-7 662**	**-9 481**
-Aiemmin päätetty toimintamenosäästö (25 m€)	-1 097	-1 097	-1 097	-1 097
-Uusi toimintamenosäästö (48,1m€)	-3 765	-3 765	-3 765	-3 765
-Tuottavuusperusteinen vähennys	-465	-1 391	-2 800	-4 619
TEM	**-7 057**	**-9 150**	**-12 336**	**-16 448**
-Aiemmin päätetty toimintamenosäästö (25 m€)	-2 054	-2 054	-2 054	-2 054
-Uusi toimintamenosäästö (48,1m€)	-3 952	-3 952	-3 952	-3 952
-Tuottavuusperusteinen vähennys	-1 051	-3 144	-6 330	-10 442
STM	**-5 496**	**-6 609**	**-8 301**	**-10 486**
-Aiemmin päätetty toimintamenosäästö (25 m€)	-1 123	-1 123	-1 123	-1 123
-Uusi toimintamenosäästö (48,1m€)	-3 815	-3 815	-3 815	-3 815
-Tuottavuusperusteinen vähennys	-558	-1 671	-3 363	-5 548
YM	**-1 858**	**-2 210**	**-2 746**	**-3 438**
-Aiemmin päätetty toimintamenosäästö (25 m€)	-575	-575	-575	-575
-Uusi toimintamenosäästö (48,1m€)	-1 106	-1 106	-1 106	-1 106
-Tuottavuusperusteinen vähennys	-177	-529	-1 065	-1 757
Muut organisaatiot tuottavuusperusteinen vähennys	**-800**	**-2 396**	**-4 814**	**-7 966**
Yhteensä	**-84 999**	**-108 713**	**-144 674**	**-191 449**

Valtionavustussäästöt

Hallitusohjelmassa, keväällä 2024 ja keväällä 2026 päätettyjen valtionavustussäästöjen taso on kehyskaudella noin 349 milj. euroa. Säästö on ilmaistu verrattuna kevään 2023 tekniseen julkisen talouden suunnitelmaan. Pääosa säästöstä kohdistuu sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalle, jolla säästö kohdistuu avustuksiin yhdistyksille ja säätiöille, sekä opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle, jolla säästö kohdistuu eri käyttökohteisiin. Lisäksi maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla valtionavustusten tasoa alennetaan yhteensä 16,7 milj. eurolla. Muiden hallinnonalojen kohdalla säästöjen mittaluokka on pienempi.

Kevään 2026 kehysriihessä sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan valtionavustuksiin kohdennettiin 50 milj. euron säästö. Samalla hyvinvointialueille kohdennettiin 25 milj. euroa jaettavaksi terveyttä ja sosiaalista hyvinvointia edistäville yhdistyksille ja säätiöille. Menolisäys ei näy taulukossa, eli se ei alenna valtionavustussäästöjen kokonaissummia.

Taulukko 3. Valtionavustussäästöt pääluokittain vuosina 2027–2030, 1000 euroa

	2027	2028	2029	2030
Ulkoministeriö	-1 196	-1 196	-1 196	-1 196
Oikeusministeriö	-2 048	-2 048	-2 048	-2 048
Puolustusministeriö	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
Opetus- ja kulttuuriministeriö	-135 159	-135 159	-135 159	-135 159
Maa- ja metsätalousministeriö	-16 700	-16 700	-16 700	-16 700
Työ- ja elinkeinoministeriö	-1 400	-1 400	-1 400	-1 400
Sosiaali- ja terveysministeriö	-190 000	-190 000	-190 000	-190 000
Yhteensä	**-348 503**	**-348 503**	**-348 503**	**-348 503**

Niina Suutarinen
neuvotteleva virkamies